

як перелік можливих відповідей, що вимагає від здобувачів освіти визначення правильної відповіді зі списку.

Забезпечення якості освітньої діяльності в умовах дистанційного навчання

*С. О. Науменко, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти, Інституту педагогіки НАПН України,
С. Г. Головка, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти, Інституту педагогіки НАПН України*

Система оцінювання освітньої діяльності учнів/учениць є одним із чотирьох напрямів внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти закладу загальної середньої освіти. Основним індикатором якості освітньої діяльності є рівень обов'язкових результатів навчання здобувачів, досягнення яких передбачено державними стандартами освіти. Важливим інструментом їх виявлення та аналізу є системний моніторинг у формі державної підсумкової атестації, формувального, поточного та підсумкового оцінювання тощо.

При цьому метою формувального оцінювання має бути моніторинг прогресу кожного здобувача освіти в досягненні результатів навчання, виявлення недоліків в освітньому процесі та їх усунення. У цьому контексті особлива роль відводиться діагностувальному оцінюванню, яке є одним із етапів формувального оцінювання результатів навчання учнів/учениць (у вітчизняному освітньому просторі) та одним із видів оцінювання, так само, як формувальне і підсумкове (закордоном).

Відтак, метою діагностувального оцінювання є виявлення педагогом індивідуальних результатів навчання та труднощів, що вникають у здобувачів освіти (знання та вміння, які не засвоєно або засвоєно недостатньо), а також планування на основі цих результатів подальшого вивчення предмета, розділу, теми тощо.

Трансформація вітчизняної освітньої системи в умовах карантинних обмежень та воєнного стану суттєво вплинула на технології та процедури оцінювання результатів навчання здобувачів загальної середньої освіти. Внаслідок переходу закладів освіти на дистанційну та змішану форми навчання, оцінювання здійснюється у синхронному (режимі реального часу) та асинхронному режимах. Зазначимо, що кожен з цих режимів має як свої переваги, так і недоліки. Зокрема, синхронний режим є об'єктивнішим, але вимагає відповідного технічного забезпечення підтримки дистанційного освітнього процесу. Так, здійснення освітнього процесу й оцінювання його результатів у синхронному режимі ускладнилося в умовах перебоїв з електропостачанням.

Асинхронний режим дає можливість здобувачу освіти не випадати з освітнього процесу та навчатися за власним графіком, опановуючи матеріал самостійно й виконуючи тести та/або завдання у зручний для нього/неї час тощо. Проте, на думку Д. Васильєвої, найдієвішим є біхронний формат дистанційного навчання (поєднання синхронного й асинхронного режимів)².

На оцінювання результатів навчання здобувачів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану також впливає: (1) періодична або постійна відсутність деяких учасників освітнього процесу (учнів/учениць, вчителів) з різних причин; (2) наявність проблем технічного характеру (відсутність або недостатня кількість гаджетів, відсутність або низька якість інтернету тощо) у більшій кількості учасників освітнього процесу; (3) обмеженість часу, який може бути відведений на навчання в учнів/учениць та на підготовку до уроків у педагогів; (4) психологічний та фізіологічний стани учасників освітнього процесу (стрес, погане самопочуття й через відсутність їжі, води тощо), які призводять до зниження мотивації, самоорганізації та самоефективності.

Зарубіжні дослідники рекомендують під час дистанційного навчання частіше проводити діагностувальне оцінювання для «регулювання навчання» учнів/учениць. Адже цей вид оцінювання також допомагає здобувачу освіти здійснювати самооцінювання власних навчальних досягнень та бачити власний «прогрес». Цю точку зору підтримують й вітчизняні дослідники стосовно умов воєнного стану. Так, на думку Д. Васильєвої, під час воєнного стану на уроках математики не варто захоплюватися проведенням різноманітних видів контролю³. Навпаки, треба періодично проводити самостійні роботи навчального характеру (до 10 хвилин) для «запуску процесів самоконтролю, самоаналізу та самооцінювання».

Дистанційне навчання не однаково ефективно для всіх здобувачів освіти. У деяких з них фіксується підвищення рівня навчальних досягнень, медіа- та технологічної грамотності, розвивається здатність мислити критично та творчо підходити до вирішення завдань. Водночас інші учні/учениці, які не можуть належним чином самоорганізуватися, втрачають цікавість, мотивацію і перестають вчитися. Проте в сучасних умовах для окремих регіонів України дистанційне навчання є єдиним способом забезпечення доступу здобувачів до освітніх послуг.

З огляду на важливе значення цієї форми здобуття загальної середньої освіти, а також труднощі та проблеми в її реалізації, актуальним є здійснення після завершення дії воєнного стану загальнодержавного дослідження щодо рівня навчальних досягнень учнів/учениць з метою вироблення практичних механізмів коригування освітнього процесу, компенсації освітніх втрат, вдосконалення методології, технологій й інструментів дистанційного навчання.

---

² Васильєва Д. В. Особливості дистанційного навчання математики під час війни в Україні. *Наука. Освіта. Молодь* : матеріали XV Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих науковців. Умань: Візаві, 2022. С. 80-82. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730939/>. – С. 80.

³ Там само. – С.82.